

Foto: Jens Hartmann Schmidt

Vores planet er presset i knæ af befolkningsekspllosionen i verdens fattigste lande, og det vil få klimaforandringerne til at accelerere. Klimaprofessor Jørgen E. Olesen mener, at man må gøre op med menneskeretten til at få så mange børn, man har lyst til og indføre etbarnspolitik, hvis man vil redde kloden.

Etbarnspolitik skal redde klimaet

Hvem? Jørgen E. Olesen, professor og sektionsleder, Institut for Agrobiologi, Aarhus Universitet. Medlem af FN's Klimapanel i 2003-2007, IPCC. Var med til at lave den banebrydende rapport om klimaændringer, som Klimapanelet modtog Nobels Fredspris for i 2007.

Hvad? I denne uge satte Jørgen E. Olesen gang i en hed debat, da han argumenterede for, at man burde indføre en etbarnspolitik i de fattigste og mest folkerige lande.

Hvorfor? Fordi befolkningsekspllosionen blandt andet vil kræve mere landbrugsareal på bekostning af skove og anden natur, hvilket vil accelerere de menneskeskabte klimaforandringer.

Dansk professor og Nobelpristager:

Vi bør som verdenssamfund indføre en etbarnspolitik

Hvis vi skal redde kloden fra de truende klimaforandringer, skal der sættes hårdt ind mod befolkningsekspllosionen i især de fattigste lande, mener klimaprofessor Jørgen E. Olesen.

Hvad er vigtigst: Er det klimaet eller menneskeretten til at få så mange børn, som man har lyst til?

»Jeg har faktisk lidt svært ved at sige, om det ene trumfer det andet. For det synes jeg bliver for ensidigt. Når det er sagt, så har jeg det skidt med, at det altid er menneskerettighederne, der vinder over klimaet. For selv om vores planet er presset helt i knæ af befolkningsekspllosionen, så er man stadig i sin gode ret til at få så mange børn, man har lyst til. Det kan planeten ikke holde til, så derfor bør vi som verdenssamfund indføre en etbarnspolitik, som man ved fra Kina kan bremse befolkningstilvæksten ganske effektivt. Jeg kan også svare på en anden måde: Når menneskerettigheder trumfer klimaet, så trumfer de også fællesskabet. Så individet trumfer fællesskabet. Det synes jeg ikke er rimeligt«.

Skal etbarnspolitikken gælde for alle verdens lande?

»Det ville være mest retfærdigt, hvis den gjorde, men der er jo ikke lige store problemer alle steder. Der, hvor problemet med alt for mange børnefødsler er allerstørst, er især i de fattigste og mest folkerige lande, hvor der ikke findes en ordentlig regeringsførelse. Som for eksempel i afrikanske lande som Nigeria, Egypten, Tanzania og Etiopien og i asiatiske lande som Indien, Pakistan og Indonesien«.

Er det ikke en kende umoralsk, at det er de fattigste lande med det mindste udslip af CO₂ pr. indbygger, der skal indføre en etbarnspolitik, mens rige lande som USA og Danmark, som har det største udslip af CO₂ pr. indbygger, slipper? Ville det ikke klæde Danmark og andre vestlige lande, hvis alle verdens lande indførte en etbarnspolitik?

»Jo, det kunne man godt sige, hvis man så på, hvordan CO₂-udslippene er lige nu, hvor en inder udleder cirka et ton CO₂ om året, mens en dansker udleder 17 tons. Men her skal du tænke på, at det vil tage lang tid, før man vil se effekten af en etbarnspolitik slå igennem, og i Danmark har vi jo en plan om, at vi med den grønne omstilling til vedvarende energi vil være CO₂-neutrale i 2050. Det vil ikke ske i Indien, fordi befolkningstilvæksten og ikke mindst den øgede velstand vil øge CO₂-udslippet pr. indbygger betragteligt, og på de kanter vil solceller og vindmøller kun dække en lille smule af deres energiforbrug. Så Indien vil sandsynligvis stå med det problem, som vi danskere står med nu, i 2050. Medmindre de skynder sig at indføre en etbarnspolitik, for så vil deres klimaudfordring blive mindre«.

Et nyfødt barn er den værste klimasynder. Det er ikke så rart at tænke på

Jørgen E. Olesen

Professor og nobelpristager

Aarhus Universitet

I Danmark føder en kvinde 1,7 barn i gennemsnit. Det er jo mere, end en etbarnspolitik ville tillade. Hvad ville du sige, hvis du til en af forårets konfirmationsfester mødte et ungt par, som overvejede at få barn nr. 2 eller 3?

»Jeg tror ikke, jeg selv ville tage diskussionen op for ikke at ødelægge den gode stemning ved konfirmationen. Men hvis det unge par spurgte mig til råds, så ville jeg sige det samme, som jeg siger til mine studerende: En af de vigtigste beslutninger, man kan tage i forhold til at være klimavenlig, det er, hvor mange børn man sætter i verden. Det er helt afgørende for, hvor stort et klimaaftryk man kommer til at sætte. Et godt råd til det unge par kunne også være, at de adopterede deres andet barn i stedet for at lave det selv, for det ville også skåne klimaet. Hvis jeg mødte et ungt indisk par, ville jeg fortælle præcis den samme historie, for jeg tænker, at det er en vigtig diskussion, som vi skal tage hul på i hele verden, selv om det både er kontroversielt og tabubelagt«.

Det lyder umiddelbart besnærende, at man med en etbarnspolitik i verdens fattigste og folkerigeste lande kan forhindre, at det går helt galt med klimaet. Hvordan tænker du, at det skal lykkes at gennemføre det. Er det dybest set ikke en ren utopi?

»Det kan du godt sige. Men problemet er, at mange af de andre klimaløsninger, som vi snakker om, også er utopiske at gennemføre i verdens ulande. Fordi deres omstilling til en grøn fremtid med vedvarende energi fra vindmøller og solceller ikke kommer til at foregå, fordi der ikke sker de nødvendige investeringer og deres regeringer ikke selv presser på for at få det til at ske. Så derfor ville en etbarnspolitik måske være det mest effektive, når man tænker klimaløsninger i ulande«.

Hvordan tænker du, at man kan få det til at ske?

»Jeg tænker, at FN's medlemslande med den dystre klimafremtid for øje skal blive enige om at få en god familieplanlægning i verdens ulande endnu højere op på dagsordenen, hvor man for eksempel understøtter prævention og understøtter unge kvinders ret til at planlægge deres reproduktion«.

Hvis vi nu forestiller os, at det lykkes at indføre en etbarnspolitik, hvordan skal den så håndhæves, hvis en fattig indisk bondefamilie bryder med etbarnspolitikken og får barn

nr. to. Skal forældrene tvangssteriliseres, skal de i fængsel, skal de betale en stor bøde, eller hvad tænker du?

»Der skal ske absolut ingenting, og her skræmmer sporene jo fra Kina. Og misforstå mig nu ikke. Når jeg siger, at man kunne lade sig inspirere af etbarnspolitikken i Kina, så tænker jeg ikke på metoden, men udelukkende på resultaterne af en etbarnspolitik. For jeg tager 100 pct. afstand fra et totalitært regime og tænker, at en etbarnspolitik udelukkende skal gennemføres ad frivillighedens vej. Det er derfor, at vi nu skal have en stor diskussion om, hvorfor en stor børneflokk ikke er gavnligt for planeten, og forhåbentlig kan den diskussion få vendt de sociale normer til, at det pludselig bliver højstatus at få færre børn i stedet for flere«.

Hvorfor er en familieførøgelse den største klimasynder på vores planet?

»Verdens indbyggertal stiger hele tiden, fordi der bliver født flere mennesker, end der dør. FN har forudsagt, at verdens befolkning har kurs mod knap 10 mia. i 2050. For at kunne brødføde de mange milliarder nye verdensmedlemmer er vi nødt til at øge landbrugsarealet på bekostning af skov og anden vegetation, som ellers er gode til at suge den alt for meget CO₂ ud af atmosfæren igen. Og når man fælder skovene, så vil den CO₂, som træerne bandt, sive ud i atmosfæren igen. Så det er en ond spiral, som vil gøre klimaforandringerne endnu værre«.

Så det at sætte et barn i verden er altså meget værre end at flyve en tur til Thailand, at køre i benzinbil eller stille sulten med røde bøffer?

»Ja, det er korrekt. Et nyfødt barn er den værste klimasynder. Det er ikke så rart at tænke på«.

Jeg vil personligt skønne, at det bedste ville være, hvis vi kunne halvere verdens befolkning, så vi kom ned på omkring cirka fem milliarder mennesker

Jørgen E. Olesen
Professor og nobelpristager
Aarhus Universitet

Hvor mange mennesker tænker du, vi maksimalt må være på Jorden, hvis vi skulle undgå de menneskeskabte klimaforandringer?

»Det er et kompliceret regnestykke, for det vil dels afhænge af, hvor meget velstand vi forventer, og dels, hvor stort et forbrug vi forventer at skulle have alle sammen. Jeg vil personligt skønne, at det bedste ville være, hvis vi kunne halvere verdens befolkning, så vi kom ned på omkring cirka fem milliarder mennesker. Så ville der også være plads til noget natur på kloden igen. Men det vil tage meget lang tid at nå dertil, hvis alle familier i hele verden besluttede at reducere familien med et familiemedlem. Det ville nok tage mere end hundrede år. For vi har også en anden udfordring. For vi vil alle i takt med den øgede velstand blive ældre og ældre, og gennemsnitsalderen vil stige. Det er en anden diskussion, og det er en udfordring, der er svær at gøre noget ved«.

Til sidst et lidt personligt spørgsmål. Jeg har selv fået barn nr. tre, som jeg er meget

»Uha da (siger Jørgen E. Olesen, mens han griner). Nej, du skal ikke føle nogen som helst skyld. Det kommer der ikke noget godt ud af. Vi skal hellere bruge tiden på at se fremad og finde på nogle gode klimaløsninger, der kan redde verden. For det haster. Etbarnspolitik kunne være en af dem«.